

Орфанова Марія Мик.

К.Т.Н., доцент

Орфанова Марія Мих.

К.Т.Н., доцент

Івано–Франківський національний технічний університет нафти і газу
м. Івано–Франківськ

ВПЛИВ АВТОТРАНСПОРТУ НА РІВЕНЬ ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ В М. ІВАНО–ФРАНКІВСЬК

За даними Державної служби статистики в Україні щорічно в атмосферне повітря надходить приблизно 6800 тис.т забруднюючих речовин. При чому від пересувних джерел забруднення в атмосферу надходить приблизно 37% від загального обсягу забруднюючих речовин. Найбільша кількість викидів належить автомобільному транспорту, що становить приблизно 90%, у тому числі 67% належить індивідуальному транспорту. Викиди від виробничої техніки складають понад 6,5, залізничного транспорту – 2,0%, авіаційного – до 1%, водного транспорту – до 0,5%.

Значний внесок у забруднення атмосфери мають автомобілі, що працюють на бензині (75%), літаки (5%), автомобілі з дизельними двигунами (4%), трактори та інші сільськогосподарські машини (4%), залізничний і водний транспорт (2%). Транспортні засоби забруднюють атмосферне повітря оксидами вуглецю (70%), вуглеводнями (19%), оксиди азоту (9%) і оксиди сірки та аерозолі (2%) [1]. Один автомобіль використовує 4 т кисню і спалює 2–3 т палива на кожні 15 тис.км, а з вихлопними газами викидає в атмосферу близько 200 хімічних сполук, з яких найбільш токсичні CO, NOx, SOx, CnHm (у т.ч. ПАВ), альдегіди, Pb, або в середньому 3250 кг CO₂, 530 кг CO, 27 кг NOx і 10 кг гумового пилу [1].

Основна маса викидів CO утворюється в процесі згоряння органічного палива, у першу чергу у двигунах внутрішнього згоряння. Вміст CO у повітрі великих міст коливається у межах 1–250 мг/м³, при середньому значенні 20 мг/м³. Найбільші концентрації спостерігаються на вулицях і площах міст з інтенсивним рухом, особливо на перехрестях, зупинках, перед світлофором. Висока концентрація CO у повітрі приводить до фізіологічних змін в організмі людини. CO – виключно агресивний газ, який легко взаємодіє з гемоглобіном крові, утворюючи карбоксигемоглобін.

За даними Державної служби статистики України основними забруднювачами атмосферного повітря від експлуатації транспортних засобів є оксид вуглецю (73,6%), діоксид азоту (12,2), неметанові леткі органічні сполуки (11,3%), сажа (1,45), решта (0,6%) – оксид азоту, метан бенз(а)пірен та аміак. За даними Головного управління статистики в Івано–Франківській області обсяг викидів в атмосферне повітря пересувними джерелами становить близька 50 тис.т щорічно. У тому числі оксид вуглецю складає 72,3% від загального обсягу викидів.

В даній роботі наводяться результати розрахунку забруднення повітря чадним газом на вулиці Дністровській м. Івано–Франківська, оскільки дана вулиця є ринкова і перевантажена транспортом різного виду, а саме: легкий вантажний, середній

вантажний, важкий вантажний, легкові автомобілі, автобуси. При розрахунках враховувались тип і нахил вулиці, швидкість вітру, відносна вологість повітря та наступні коефіцієнти: K_t – коефіцієнт токсичності автомобілів за викидами в атмосферне повітря оксидів вуглецю; K_a – коефіцієнт, що враховує аерацію місцевості; K_y – коефіцієнт, що враховує зміни забруднення атмосферного повітря оксидом вуглецю в залежності від величини поздовжнього нахилу; K_c – коефіцієнт, що враховує зміни концентрації оксиду вуглецю в залежності від швидкості вітру; K_v – коефіцієнт, що враховує зміни концентрації оксиду вуглецю в залежності від відносної вологості повітря; K_p – коефіцієнт збільшення забруднення атмосферного повітря оксидом вуглецю біля перехресть. Розрахунки забруднення атмосфери чадним газом проводились за формулою:

$$K_{CO} = (0,5 + 0,01N \cdot K_t) \cdot K_a \cdot K_v \cdot K_c \cdot K_y \cdot K_p.$$

Результати спостережень на протязі тижня за кількістю автотранспорту на вулиці та усереднені результати розрахунку відповідних коефіцієнтів наведені в таблицях 1 і 2.

Таблиця 1

**Усередненні значення результатів спостережень на протязі робочих днів
(ранок/вечір)**

Тип автомобіля	$K_{\text{сть}}$	P_i	K_{ti}	K_t	K_a	K_v	K_c	K_y	K_p
Легкий вантажний	51/48	0,09	2,3	0,207	0,4	1,23	2	1	3
Середньо-вантажний	216/240	0,39/0,44	2,9	1,131/1,276	0,4	1,23	2	1	3
Важкий вантажний	12/8	0,02/0,01	0,2	0,004/0,002	0,4	1,23	2	1	3
Автобус	6/4	0,01/0,007	3,7	0,037/0,026	0,4	1,23	2	1	3
Легковий	267/250	0,48/0,45	1	0,48/0,45	0,4	1,23	2	1	3
Сума	552/550			1,859/1,96					

Результати розрахунку показали, що коефіцієнт забруднення чадним газом в робочі дні становив вранці – 31,77, вечором – 33,3, у вихідні дні вранці – 27,91, вечором – 21,82.

Таким чином, проведені розрахунки вмісту СО в атмосферному повітрі на вулиці Дністровській показують перевищення значення ГДК в 5 разів, що негативно впливає не тільки на атмосферне повітря, а й на об'єкти, які знаходяться на даній вулиці (продуктовий ринок, торгові палатки, магазини), і, відповідно на людей.

Кількість шкідливих речовин, що надходять в атмосферу в складі вихлопних газів, залежить від типу двигуна, режиму його роботи і загального технічного стану автомобіля. Таким чином, найбільшого забруднення атмосферного повітря автотранспортом досягається при частих зупинках автомобіля і при русі з малою швидкістю. За останні роки на вул. Дністровській відкрито багато торгових точок.

Таблиця 2

**Усередненні значення результатів спостережень на протязі вихідних днів
(ранок/вечір)**

Тип авто- мобіля	К-сть	Pi	Kti	Kt	Ка	Кв	Кс	Ку	Кп
Легкий вантажний	39/ 25	0,094/0,07	2,3	0,22/ 0,16	0,4	1,3	2	1	3
Середн. вантажний	180/150	0,435/0,46	2,9	1,26/ 1,33	0,4	1, 3	2	1	3
Важкий вантажний	15/8	0,036/0,02	0,2	0,01/ 0,004	0,4	1, 3	2	1	3
Автобус	18/ 10	0,043/0,03	3,7	0,16/ 0,11	0,4	1,3	2	1	3
Легковий	162/130	0,391/0,4	1	0,39/ 0,4	0,4	1,3	2	1	3
Сума	414/323			2,04/ 2,004					

Це дає право стверджувати, що вона відноситься до торгових вулиць. За даними відділу архітектури міста Івано-Франківська такі вулиці переважно є пішохідними. Тому, дану вулицю необхідно розвантажити, і зробити її пішохідною. Для цього потрібно реорганізувати рух міського транспорту, перенести частину маршрутів тролейбусів і мікроавтобусів по вул. Васильянок. А на даній вулиці зробити тільки стоянку машин для зручності громадян.

Список використаних джерел

1. Сафранов, Т.А. Екологічні основи природокористування [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, 3-тє видання, стереотипне. – Львів: «Новий Світ-2000», 2006. – 248 с.

